

ДОБРА ПРИОБЩАВАЩА ПРАКТИКА

Разработена от Веселка Борисова Насковска ст. учител, първа ПКС,

ОДЗ „Пролет“ гр. Койнаре

Актуалността на моята добра приобщаваща практика е подсказана от самия живот и работата ми като учителка в детска група със 100% ромски деца, а успехът се дължи на това, че към тези деца подхождам от позицията на музиката и музикален педагог-специалист. Ролята на музиката в празничната обредност, както на роми, така и на българи, е добре известна и в случая е много добре използвана. Социалният контекст на темата, а именно приобщаването на ромските деца към традициите и народната култура на българите, при зачитане и взаимодействие с тяхната празнична обредност, е основният ключ към постигане на действителна интеграция на ромските деца и техните родители към българското общество. „Различието е ценност, а не препятствие“ е основното послание на интеркултурната педагогика. Анализирайки конкретната ситуация в с. Глава (етнически, демографски, възрастов, културен и други фактори) насочих своите усилия към **ПРАЗНИЧНИЯ КАЛЕНДАР** за стимулиране на етническа толерантност. Взаимодействието между ромския и българския празничен календар стимулира децата към интегриране и в това се състои **иновационният** момент на настоящата разработка: да се приобщят децата (100 % роми) към българския празничен календар. По време на празничното преживяване да се постигне обединяване на двете общности.

Предмет на изследването е процес на интегрирането на децата от ромския етнос към българския празничен календар.

Цел: Създаване на модел за интегриране на децата от ромския етнос към българския празничен календар и неговото осъществяване в рамките на една година.

Задачи: За реализиране на целта си поставих конкретни задачи:

❖ В теоретичен план:

1. Проучване на литературата по проблема.
2. Създаване и апробиране на методика във връзка с целта.
3. Извеждане и анализ на резултатите.

❖ В практичен план:

1. Децата да усвоят знания от богословието, етнографията и фолклора, за да разберат спецификата на всеки отделен момент в празника.
2. Децата да се запознаят с църковните, националните и народните празници, които са допринесли и помагат за съхраняване на културната ни идентичност.

Хипотезата, която приемам е следната:

Предполагам, че при съвместно провеждане на ромски и български празници се извършва процес на интегриране на децата от ромския етнос към българското общество.

Взех под внимание някои параметри от ситуативния анализ, който направих:

- ✚ Етническият състав на местното население и в частност етническият състав на децата, посещаващи ОДЗ „Пролет”, така и на персонала, който обезпечават възпитателно-образователния процес;
- ✚ Подчертан интерес към съхраняване на местните традиции и тяхното обогатяване в межкултурен план;
- ✚ Спонтанно желание на децата и техните родители да участват в нови, нетрадиционни форми на педагогическо взаимодействие в детската група.

Така възникна идеята за опознаване и съпреживяване на съхранените традиционни празници при двете етнически групи: българи и роми.

Стратегия за работа:

1. Избор на традиционни празници, обичаи и обреди със сходна символика при двата етноса.
2. Запознаване с национални и международни празници, които помагат за съхраняване на българската културна идентичност.
3. Формиране на желание за самоусъвършенстване чрез приемане на различията в празничната обредност.
4. Доброволност и равнопоставеност при участието в празника.
5. Обогатяване на материалната база в групата с материали, реквизити, костюми и др.
6. Придобиване на знания, умения и отношения при общуването на децата с музиката, стиховете, художествените произведения и танците, чрез съвместната дейност по време на празника.
7. Проследяване и установяване на промените в степента на интегриране при 3, 4, 5 и 6 годишните деца при различните форми на изява.

Методи на изследване:

Към **първата група** включвам методите на теоретично моделиране на иновативен музикално- педагогически процес за постигане на целта; информационно ниво на проучвания проблем.

Към **втората група** методи експериментално изследвам и практически прилагам форма на педагогическо взаимодействие, която да доведе до постигане на предварително поставената цел.

От познатите ми психолого- педагогически методи за изследване в цялостното експериментално изследване използвам: наблюдение, различни по вид беседи, анкети, интервю, интерактивни, социометрични и дидактометрични методи.

Практическото приложение на празничния календар е взаимосвързано с народния и религиозния календар на българите и ромите. Децата се запознават с някои библейски текстове, легенди и предания и имат възможност да осмислят нравствените послания, закодирани в тях и да допълнят познанията си за християнството. Преподавателят обяснява присъствието на фолклорни мотиви в религиозния календар. Празнуването на ромските празници формира желание за самоусъвършенстване и умение да се приемат с толерантност различията в празничната обредност.

Празникът изисква не само старателна подготовка, но и добре обмислени организационни мерки. Особено при работа с децата трябва да се създадат всички условия които биха направили труда им интересен, изискващ радостни чувства, *желание и любов да празнуват*. **Най- важният психологически момент при празнуването е децата да желаят да участват в тях, да ги третират дори като синтетични спектакли, в които те са основни действащи лица.** По този начин те ще подхождат към празника с непосредственост и податливост. Разбира се, изграждането на подобна атмосфера е голям личен и професионален успех на детската учителка, резултат от нейното лично обаяние и от организаторските и качества.

Взаимодействие между ромския и българския празничен календар- средство за интегриране на децата от ромския етнос.

Идеята за взаимодействието между ромския и българския празничен календар е резултат от общите желания и интереси на децата в групата. По време на празник се създава благоприятна микросреда за развитие на индивидуалните им творчески възможности и стимулиране на етническата толерантност. Тук детето изразява в колектива своята жизнена позиция и получава възможност да утвърди себе си като

личност. Децата си служат свободно със своя опит и го трансформират в желаната посока. Но те не остават безучастни към другарчетата си. Интересуват се от тяхната дейност и изяви. Понякога заемат позиция на зрители, друг път на участници. Независимо от подчертаната индивидуалност в избора и в изявите, атмосферата е обща, чувствата са съвместна дейност в общността на децата. При тези условия, психологическата бариера на смущение и решителност, страх, затвореност, характерна за по-голямата част от децата се премахва и се осигурява по-добра индивидуална позиция за всяко дете. Празничният календар предлага на децата съвместна дейност, която е привлекателна за тях и едновременно дава възможност за активно възпитателно въздействие, чрез което се осъществява интеграцията на децата. Децата участват в празника с личното желание да пеят, свирят, танцуват, рецитират и др. Важно е да се отбележи, че при изучаване на песента или друго, те не само наблюдават, но и участват във фолклорните действия, обреди, танцуват заедно, за да усетят в себе си сложния творчески процес. Възникващата в процеса на празнуване душевна топлина в последствие става основа на взаимоотношенията. Всеки празник се отразява не само върху творческите изяви на всяко дете, но и върху групата като цяло. Наред с развитието на качества като: доброжелателност, съпричастност, толерантност, стремеж да се достави радост на другите, се формират творчески умения, стремеж за „изследване” и „откривателство”, умение да се навлиза по-пълно в неизвестното, да се изпитва радост от новото. По самата си същност празничният календар като форма на педагогическо взаимодействие, с неповторимата си атмосфера, осигурява свобода на детските идеи, на уменията да се създава радост във всекидневния живот, чрез силата и красотата на традицията. Дейността по осъществяване на общата цел носи не само удовлетворение от заниманията, от изявата, но и спомага за изграждане на обществени мотиви на поведение, на нравствени качества. Изявата на личността е най-важният фактор за нейната позиция в колектива.

Авторска програма

Хоризонтални аспекти

Политиката за интегриране на ромите е неразделна част от общонационалната политика за повишаване благосъстоянието на българския народ. Авторската програма обединява действащи стратегически документи и планове за развитие на отделните сектори, с оглед постигане на добро взаимодействие между ромския и българския празничен календар и допълване на планираните дейности. Осигуряването на интегрирано обучение ще повиши ефекта от тяхното изпълнение. Дейностите по

отделните празници ще бъдат изпълнявани чрез взаимна допълняемост на следните подходи:

- Интегриране на правата, задълженията, потребностите и проблемите на ромите в детската градина. Гарантиране на ефективно равенство в достъпа до съответния празник;
- Насърчаване на позитивни действия за преодоляване на различни форми на неравнопоставеност във всички празници;
- Равнопоставяне на българските и ромските празници и обичаи в съзнанието на децата;
- По време на празничното преживяване да се постигне обединяване на двете общности;
- Интегриран териториален подход, при който на териториален принцип едновременно се предприемат мерки и обединяват ресурси по различни приоритети, съобразени с местните особености и нужди;
- Прилагане на разнообразни форми на педагогическо взаимодействие: празници, развлечения, уъркшопи, игри, дни на отворените врати, тематични срещи със семействата, рисунки за съответния празник, срещи с културни дейци и др.

Авторският модел на обучението са богато изработени 9 последователни празници през годината: Ден на християнското семейство, Васильовден, Работилница за мартеници, Лазаровден, Великден, Рожден ден на приятел, 8 април- международен ден на ромите, Гергьовден. За всеки един празник имам разработен *план- сценарии*. Ето един от тях:

Лазаровден

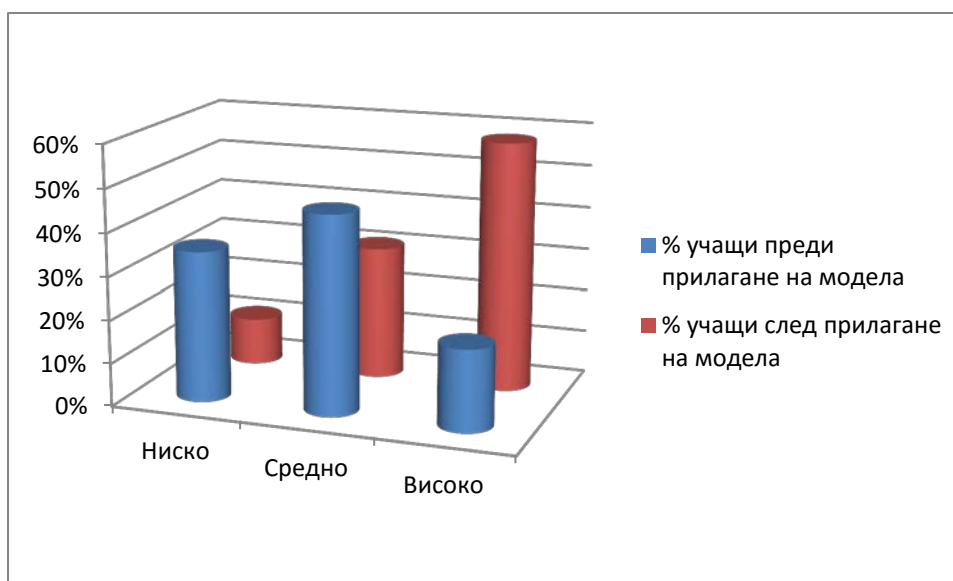
Тема	Пролет, цветя и песни
Цели	Приобщаване на децата към музикалния фолклор. Децата да осъзнаят и преживеят национално- културната определеност на социалното си обкръжение в народния празник.
Задачи	Да се запознаят децата с народния обичай „Лазаруване” и ролята на народната песен при изпълнението на този фолклорен обичай. Изграждане на умения за изпълнение на народните песни. Развиване уменията на децата за изпълнение на танцови стъпки и движения.

Песенен репертоар	„Мари бульо хубава, хубава”-лазарска народна. „Момиче малко, хубаво”- народна. „Лаленце се люлее”- лазарска народна. „Жълтото цвете цъфтеше, цъфтеше”- народна „Подскочи ми лазарке”- народна
Връзка с други направления	Български език и литература- стихотворения за Лазаровден. Конструктивно- технически и битови дейности- изработка на лазарски венец и украса на лазарска кошница. Изобразителни дейности- да създаде рисунка по памет и впечатления от народния обичай. Социален свят- Приготовления за празника, обхождат къщите в селото като пеят песни за всеки член от семейството.

Инструкция:

1. Обърнете внимание на функцията на народната песен в обичая, в изпълнение на женска певческа група.
2. Пейте с естествен глас, напевно, без напрежение, като народни певици.
3. Изпълнявайте песните с вживяване в съдържанието и действено участие, подсказано от текста и мелодията.
4. Изравнявайте гласовете си по сила и звучност.
5. Развиване на уменията на децата за изпълнение на танцови стъпки и движения при изпълнение на песните „Лаленце се люлее” и „Жълтото цвете цъфтеше, цъфтеше”.
6. Песента „Подскочи ми лазарке” е в размер 7/8 и в ритъм ръченица. Броим и отмерваме на „раз, два, три-и” като третият удар е по- дълъг.
7. Ориентирайте се добре в пространството за изпълнение на танцовите стъпки.

Резултатът и в проценти говори категорично, че интегрирането на децата към празничния календар е налице. След обобщаване на резултатите се очерта, че децата и родителите приемат положително модела за интеграция чрез празничния календар и изразиха мнение, че дейността следва да се продължи и разшири в бъдеще.

Ниво	Ниско	Средно	Високо
% учащи преди прилагане на модела	35%	46%	19%
% учащи след прилагане на модела	11%	31%	58%

Резултатите от социометричното проучване на детската група показаха, че децата имат много по-положително отношение към празничния календар; увеличен брой песни, които изпълняват; по-голямо желание да изпълняват песните; висока емоционалност при съпреживяването по време на празниците.

Това ми дава основание да потвърдя положителния резултат от иновационния момент в експерименталното изследване, а именно: с какво съвместното съпреживяване по време на празниците е допринесло за промяна в степента на интегриране на децата от ромския етнос към българския празничен календар, като форма на педагогическо взаимодействие.

Обобщаването на получените резултати от експеримента в ОДЗ „Пролет” групата в с. Глава, дава възможност за апробиране на нов тип модел на методика в предучилищна музикална педагогика, който би могъл да се внедри в близко бъдеще, при условията в такава среда-100 % роми.

Анализ на резултатите: Детето от всяка култура е уникално в едно и сходно в друго отношение. Принадлежността към определена общност е много важна част от живота на детето. С радост децата преоткриват християнските ценности, стават по-

добри, по- уверени и самостоятелни. Почитат и уважават възрастните, помагат си, стават по- съвестни, по- мъдри и смирени. Осъществяването на иновационната технология позволи на децата да проявят своето старание и отношение към музикалното изкуство, да поемат отговорността да се изявяват заедно, в сътрудничество и взаимопомощ, да се запознават с новости в музикалното изкуство. Установи се развитие на знанията, съчетани с уменията на децата. Поставените задачи са изпълнени, благодарение на комплекса от методи и инструментариум, благодарение на упоритата, съвместна работа през цялата година. Данните и резултатите определят високо ниво на развитието на децата в областта на музикалното изкуство. Оттук нататък могат да се търсят нови начини за разнообразяване на педагогическия инструментариум, да се усъвършенстват уменията в технологично отношение, да се отстранят пропуските и да се потърсят нови педагогически стратегии и техники за допълнителна мотивация на децата и техните родители, да се развие музикалната култура на децата и вътрешният им мир.

Изводи:

- ❖ Удостовери се иновационният характер на изследваната авторска програма за интегриране на децата от ромския етнос към българския празничен календар по следните три основни признака за педагогическа иновация: новост, полезност и приложимост.
- ❖ Постига се развитие на християнските ценности в детската градина.
- ❖ Множествената интелигентност доказва, че децата са съвременни, любознателни и с богати интереси. Българските традиции ще бъдат съхранени.
- ❖ Входно/ изходното ниво за определяне на уменията в областта на музикалното изкуство даде очакваните положителни резултати- децата се приобщават към българския празничен календар.
- ❖ Входно/ изходното ниво, за определяне знанията в областта на музиката, доказва стремеж към усъвършенстване и търсене на нови знания.
- ❖ Входно/ изходното ниво, за определяне на знанията в областта на християнските ценности, установи развитие в посока на добродетелите, които са необходими за изграждане на съвременното ромско дете.

Заклучение:

Съвременните ромски деца се потапят в плана на съответния празник и извличат съответната информация. Напредват сигурно, упорито и всеотдайно.

Упоритостта, смирието и добронамереността ще дадат своя плод. Нашите традиции, обичаи и музикално изкуство ще продължават да вълнуват хората, а хората ще познават себе си и света, ще общуват ведро със заобикалящата ги реалност и разбира се, че ще бъдат по- добри, по- отговорни, по- целенасочени. Те ще бъдат хората на бъдещето. Те ще са хората, даряващи усмивки, доброта и настроение... те ще са нашите деца.

Идеята за интегриране на децата от ромския етнос чрез празничния календар е една недостатъчно изследвана нетрадиционна музикална дейност в предучилищна възраст.

Като перспектива в работата мога да определя разширяване и обогатяване на дейността и нейното популяризиране.